

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, 18 października 2018 r.

Adam Bodnar

V.7203.78.2017.GH

Pan
Henryk Kowalczyk
Minister Środowiska

Pan
Jan Krzysztof Ardanowski
Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Pan
Andrzej Adamczyk
Minister Infrastruktury

Wspólny Apel
Rzecznika Praw Obywatelskich oraz organizacji pozarządowych
w sprawie uciążliwości zapachowych

Kwestia uciążliwości zapachowych jest przedmiotem licznych skarg wpływających do Rzecznika Praw Obywatelskich od obywateli zamieszkujących w pobliżu zakładów przemysłowych, ferm chowu trzody chlewnej, drobiu, zwierząt futerkowych, wysypisk, składowisk oraz spalarni odpadów, ubojni i innych obiektów, których funkcjonowanie prowadzi do powstawania uciążliwych zapachów. W Polsce nadal brak jest bowiem instrumentów prawnych, za pomocą których organy ochrony środowiska byłyby uprawnione do przeprowadzenia kontroli w zakresie określenia uciążliwości zapachowych, w tym pomiarów kontrolnych emisji lub zapachowej jakości powietrza oraz wydawania stosownych wystąpień pokontrolnych oraz decyzji. W latach 2006 – 2014 Rzecznicy Praw Obywatelskich poprzednich kadencji prowadzili korespondencję z ówczesnymi Ministrami Środowiska w sprawie braku przepisów dotyczących uciążliwości zapachowych (immisji odorowych). W dniu 27 października 2016 r. Rzecznik skierował w tej sprawie kolejne wystąpienia generalne do: Ministra Środowiska, Głównego Inspektora Sanitarnego, Głównego Inspektora Ochrony Środowiska oraz Przewodniczącego Komisji Środowiska Senatu RP (kopia wystąpienia do Ministra Środowiska w załączeniu). Pomimo to, problem immisji odorowych pozostaje nierozwiązany.

W celu wypracowania rekomendacji działań w tym zakresie w Biurze Rzecznika odbyło się spotkanie konsultacyjne z organizacjami pozarządowymi, zajmującymi się problematyką ochrony środowiska. W trakcie spotkania zgłoszono liczne uwagi, problemy dotyczące kwestii uciążliwości zapachowych, a także przedstawiono postulaty podjęcia następujących działań, które w ocenie strony społecznej, przyczynią się do poprawy sytuacji w przedmiotowym obszarze, to jest:

1) Należy kompleksowo podejść do przedmiotowego problemu, w szczególności uwzględnić wszystkie skutki związane z funkcjonowaniem ferm: rozprzestrzenianie się much, gryzoni, powstawanie zaburzeń hydrologicznych;

2) Trzeba przeciwdziałać omijaniu przepisów architektoniczno-budowlanych poprzez stopniowe rozbudowywanie przez inwestorów ferm istniejących. Inwestorzy obchodzą przepisy, dzieląc działki na mniejsze i tworząc kilkumetrowe pasy działek między fermami;

3) Należy wprowadzić możliwość mierzenia stopnia emisji odorowych;

4) Należy zmienić tryb postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko planowanych przedsięwzięć. Raporty oddziaływania na środowisko sporządzane są na zlecenie inwestora. Strona społeczna nie ma skutecznej możliwości ich zakwestionowania. Organy władzy publicznej nie kontrolują w należyty sposób raportów oddziaływania na środowisko (brak specjalistycznej wiedzy, niedobory kadrowe);

5) Należy podjąć działania na rzecz zwiększenia świadomości i wrażliwości ekologicznej pracowników organów administracji publicznej poprzez przeprowadzanie odpowiednich szkoleń;

6) Konieczny jest powrót do idei wprowadzenia kodeksu urbanistycznego, który określałby wiążąco strefy zabudowy mieszkaniowej;

7) Należy zapewnić szeroki udział strony społecznej w postępowaniach w przedmiocie udzielenia pozwolenia na budowę. Organizacje społeczne nie mają czasu, by zareagować. Zbyt późno dowiadują się o planowanej inwestycji;

8) Trzeba opracować mechanizmy, które pozwalałyby wpłynąć na działalność już istniejących ferm (np. nakaz zastosowania odpowiednich filtrów);

9) Należy wprowadzić wymóg określenia realnego oddziaływania inwestycji i obowiązek organów skutecznego poinformowania o tym mieszkańców tego obszaru;

10) Należy określić szczegółowe zasady, jak mają być podawane do publicznej wiadomości informacje o inwestycji;

- 11) Trzeba przeprowadzić kampanię informacyjną dot. emisji odorowych;
- 12) Należy wprowadzić regulację, która nakazywałaby producentom informowanie konsumentów, czy określony produkt pochodzi z ferm przemysłowych;
- 13) Należy określić minimalną odległość, w jakiej mogą być budowane fermy od miejsca zamieszkania ludzi;
- 14) Konieczne jest przyjęcie takich regulacji, które wymuszałyby na inwestorach zamykanie inwestycji w granicach działki;
- 15) Należy przeciwdziałać niewłaściwemu gospodarowaniu gnojowicą, obornikiem, pomiotem. Właściciele chlewni nie przestrzegają art. 18 ustawy z dnia 10 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu (Dz.U. z 2017 r. poz. 668, z późn. zm.), nakazującego posiadanie planu nawożenia i zagospodarowywania co najmniej 70% gnojówki i gnojowicy na użytkach rolnych;
- 16) Trzeba wprowadzić możliwość przeprowadzania badań zanieczyszczeń powietrza na zlecenie;
- 17) Należy zwiększyć częstotliwość kontroli Inspekcji Weterynaryjnej;
- 18) Należy wprowadzić nakaz stosowania najnowszych dostępnych technologii, wszędzie gdzie przekroczona jest ilość graniczna dla pozwolenia zintegrowanego;
- 19) Trzeba nałożyć obowiązek wprowadzenia w skład technologii chlewni oraz fermy monitoringu zanieczyszczeń;
- 20) Należy traktować fermy jako jedną inwestycję oddziałującą na środowisko, nawet jeśli składa się ona z nieruchomości lub instalacji różnych właścicieli;
- 21) Należy przyjąć normy określające dopuszczalną koncentrację uciążliwych dla środowiska inwestycji na określonej powierzchni;
- 22) Należy wprowadzić możliwość tworzenia obszarów organicznego użytkowania w sytuacji dużej uciążliwości zapachowej;
- 23) Należy cofać zezwolenia na prowadzenie działalności w sytuacji, w której przedsiębiorca nie stosuje się do zaleceń decyzji środowiskowej.

Niniejszym, w kontekście wyżej zasygnalizowanych uwag i zgłoszonych postulatów należy podkreślić pilną potrzebę podjęcia niezbędnych działań na rzecz zintensyfikowania poziomu ochrony przed uciążliwościami zapachowymi i wprowadzenia kompleksowych rozwiązań prawnych zmierzających do uregulowania tej materii. Jest to zmiana w sposób

szczególny oczekiwana zarówno przez osoby mieszkające w pobliżu zakładów przemysłowych, których funkcjonowanie prowadzi do powstawania uciążliwych zapachów, jak i przez reprezentujące je organizacje, o czym świadczą m.in. wymienione poniżej deklaracje poparcia dla niniejszego apelu.

Sygnatariusze Apelu:

1) Rzecznik Praw Obywatelskich

Adam Bodnar

2) Stowarzyszenie „Wspólne Miejsce do Życia”

Johna Gormera

3) Stowarzyszenie Ekologiczne Gniazdo

Kawaler Garm
Marta Gugga

4) Stowarzyszenie Ekogmina Golczewo

Jerome Meeks

5) Koalicja Społeczna STOP FERMOM PRZEMYSŁOWYM

Anna Izyńska

Organizacje społeczne, które wyraziły poparcie dla niniejszego Apelu:

1) Stowarzyszenie Ludzi Nieobojętnych „Lobelia”

2) Stowarzyszenie Ekologiczne Przyjaciół Ziemi Nadnoteckiej

3) Stowarzyszenie „Czysta Neka”

4) Stowarzyszenie Miłośników Brodnickiego Parku Krajobrazowego

5) Stowarzyszenie „Zielone Wsie”

6) Stowarzyszenie „Zielona Wyspa”

7) Stowarzyszenie „Projekt Września”

Załącznik:

kopia wystąpienia generalnego z dnia 27 października 2016 r., V.7203.5.2014.